

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002932

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 30-08-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чорний Максим Сергійович

2. Maksym S. Chorny

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6428-2006

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 31-07-2024

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ID 6009

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.51.08.13, 13.61.25

Тема дисертації:

1. Технологічні принципи відтворення втрат деревини у творах мистецтва початку XVIII – першої половини XX століть

2. Technological principles of supplement of wood losses in works of art of the early XVIII – first half of the XX century

Реферат:

1. В першому розділі дисертації проведено аналіз дослідженості проблеми доповнення втрат в творах мистецтва з дерева в українських та закордонних публікаціях, а також проведено огляд джерельної бази для даного дослідження, проаналізовано українське та міжнародне законодавство в сфері охорони культурної, мистецької спадщини та музейної справи, з'ясовано історичні особливості традиційного використання деревини як основи для виготовлення творів мистецтва та архітектури. Історично деревина є одним з найбільш уживаних матеріалів для виготовлення творів образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва, як скульптура, живопис на дерев'яній основі, меблі, архітектура та різноманітні декоративно-ужиткові речі, серед яких окреме місце займають твори церковного мистецтва – іконостаси, вітварі та інше. В другому розділі розроблено авторську методику дослідження творів мистецтва з деревини, яка включає комплекс загальноприйнятих наукових методів пізнання: експеримент, спостереження, опис, аналіз, синтез,

абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація, систематизація та функціональний методи, а також специфічний комплекс методів, пов'язаних з натурними, лабораторними, історіографічними та мистецькими дослідженнями природи твору і його атрибуція. Окрім іншого, застосовано метод анонімного вибіркового опитування шляхом анкетування і SWOT-аналіз для перевірки одержаних результатів. Досліджуючи основні чинники ушкодження та руйнування творів мистецтва з дерева, з'ясовано ключову роль кліматичного, біологічного та антропогенного фактору руйнівного впливу. В третьому розділі розглядаються теоретичні й практичні аспекти проведення реставраційних заходів загалом і з доповненням втрат в творах з дерева зокрема. Розглянуто особливості підготовки творів мистецтва з дерева до проведення доповнень та реконструкцій втрачених деталей, сучасні реставраційні матеріали. Підібрано показову вибірку творів мистецтва з дерева і на їх прикладі розроблено та випробувано комплексну практичну реставраційну технологію доповнення втрат та проведення реконструкцій в творах мистецтва з дерева. Процес доповнення втрат деревини зазвичай складається з аргументації прийняття рішення про доцільність доповнення втрат дерева, вибору матеріалу для доповнення, підготовки поверхні, виготовлення та припасування реставраційної вставки і завершальної обробки реставраційної вставки. В четвертому розділі розглянуто етичні і технологічні принципи проведення доповнення втрат в творах мистецтва з дерева. В ньому подано результати вибіркового опитування львівського професійного осередку щодо технології та етики доповнення втрат в творах мистецтва з дерева, розроблено технологічні принципи доповнення втрат деревини в процесі реставрації, розглянуто можливість практичного застосування технологічних принципів ДОБА в процесі доповнення втрат деревини та проведено SWOT-аналіз застосування технологічних принципів ДОБА для доповнення втрат деревини у творах мистецтва. Ґрунтуючись на результатах практичного застосування методів, технологій і матеріалів, проведеного опитування, сучасних недоліках вітчизняної реставраційної науки, вимогах міжнародного і українського пам'яткоохоронного законодавства й високих стандартах професійної етики розроблено чотири всеохоплюючі технологічні принципи: 1 – принцип комплексного наукового і мінімально-інвазійного обґрунтування реставраційних заходів; 2 – принцип збереження автентичності і визначеності реставраційних доповнень; 3 – принцип універсальної безпеки; 4 – принцип процесуальності та документальної фіксації реставраційних заходів. Для зручного використання запропоновано спеціальну аббревіатуру – ДОБА (Документування, Обґрунтованість, Безпека, Автентичність). Після узагальнення та розробки технологічних принципів реставрації ДОБА постала необхідність мати алгоритм впровадження їх в прикладну практику та оцінювання проведених реставраційних робіт на відповідність та якість. Тому, розроблено спеціальну форму оцінювання реставрації, скорочено ФОР, яка покликана сприяти практичній реалізації технологічних принципів ДОБА. Провівши SWOT-аналіз перспектив реального функціонування технологічних принципів ДОБА через використання ФОР, з'ясовано, що при деяких ризиках її використання стане перспективним інструментом, що базується на принципах проведення реставрації творів мистецтва, які відповідають українському та міжнародному законодавству в сфері охорони культурної спадщини, етичних нормах проведення реставраційної практики, створених багаторічним досвідом вітчизняних та іноземних професіоналів.

2. The first chapter of the dissertation analyzes the research on the problem of conservation of works of art made of wood in Ukrainian and foreign publications, as well as reviews the source base for this study, analyzes Ukrainian and international legislation in the field of protection of cultural and artistic heritage and museum affairs, and clarifies the historical features of the traditional use of wood as a basis for the manufacture of works of art and architecture. Historically, wood has been one of the most frequently used materials for the production of works of fine and decorative arts, such as sculptures, wood paintings, furniture, architecture and various decorative and applied objects, among which a special place is occupied by works of church art – iconostases, altars, etc. The second chapter develops the author's methodology for studying works of wood art, which includes a set of generally accepted scientific methods of cognition: experiment, observation, description, analysis, synthesis, abstraction, generalization, induction, deduction, explanation, classification, systematization, and functional methods, as well as a specific set of methods related to natural, laboratory, historiographical, and artistic research

of the nature of the work and its attribution. In order to verify the results, the method of anonymous sample survey by questionnaire and SWOT-analysis were used, among others. The study of the main factors of damage and destruction of wooden works of art revealed the key role of climatic, biological and anthropogenic destructive factors. The third chapter deals with the theoretical and practical aspects of conservation in general and the supplement of lost details in woodwork in particular. The peculiarities of the preparation of wooden works of art for additions and reconstructions of lost details, as well as modern conservation materials are considered. An indicative sample of wooden artworks has been selected and a comprehensive practical conservation technology for the supplement of losses and the reconstruction of wooden artworks has been developed and tested on their example. The process of replacing wood loss usually consists of the rationale for the decision to replace wood loss, the selection of the material for the replacement, the surface preparation, the fabrication and fitting of the restoration insert, and the final processing of the restoration insert. The fourth chapter discusses the ethical and technological principles of supplement losses in wooden works of art. It presents the results of a sample survey of the Lviv professional center on the technology and ethics of replenishing losses in works of wood art, develops technological principles for replenishing wood losses in the process of conservation, considers the possibility of practical application of technological principles of DASS in the process of replenishing wood losses, and conducts a SWOT-analysis of the application of technological principles of DASS to replenish wood losses in works of art. Based on the results of the practical application of methods, technologies and materials, the survey, the current shortcomings of the domestic conservation science, the requirements of the international and Ukrainian legislation on the protection of monuments and high standards of professional ethics, four comprehensive technological principles were developed: 1 - the principle of comprehensive scientific and minimally invasive substantiation of conservation measures; 2 - the principle of preservation of authenticity and safety of restoration additions; 3 - the principle of universal safety; 4 - the principle of procedural and documentary fixation of conservation measures. For ease of use, it is proposed to use a special abbreviation - DASS (Documentation, Authenticity, Scientific Substantiation, Safety). After generalizing and developing the technological principles of DASS conservation, it became necessary to have an algorithm for implementing them in applied practice and evaluating the conservation work for compliance and quality. Therefore, a special Conservation Assessment Form, abbreviated as CAF, was developed to facilitate the practical implementation of the technological principles of DASS. After conducting a SWOT-analysis of the prospects for the real functioning of the technological principles of DASS through the use of CAF, it was found that with some risks, lack of discussion of the content structure of CAF in a wide range of professional conservators, its use will become a promising tool based on the principles of conservation of works of art that comply with Ukrainian and international legislation in the field of cultural heritage protection, ethical standards.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Чорний, М., 2022. Доповнення втрат шпону в процесі реставрації бібліотечної шафи XIX століття. Народознавчі зошити, 5(167), с.1211-1218. УДК 7.025.4:022.4:674-416 <https://doi.org/10.15407/>
- Чорний, М.С., 2023. Реставраційне дослідження стану збереження дерев'яного упорядження інтер'єру та живопису кімнати XIX ст. Український мистецтвознавчий дискурс, 4, с.51-64. УДК 7.025.4:7.04-35.3 <https://doi.org/10.32782/uad.2022.4.6>

- Чорний, М., 2024. Доповнення втрачених деталей дерев'яного корпусу в процесі реставрації настінного годинника фірми Gustav Becker кінця XIX – початку XX століття. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 71(3), с.124-130. УДК 7.025.4:681.113.1-035.3 «XIX – XX ст» <https://doi.org/10.24919/2308-4863/71-3-19>
- Чорний, М., 2024. Семантичний аналіз гмерка з реставрованої бібліотечної шафи другої половини XIX ст. Національного університету «Львівська політехніка». Art and Design, 1(25), с. 161-171. УДК7.025.4:[022.48:929.9] <https://10.30857/2617-0272.2024.1.14>.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рибчинський Олег Валерійович
2. Oleh V. Rybchynskiy

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9936-6122

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Урсу Наталія Олексіївна
2. Nataliya O. Ursu

Кваліфікація: д.мист., професор, 26.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2660-2144

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Код за ЄДРПОУ: 02125516

Місцезнаходження: , Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський р-н., 32300, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Косів Роксолана Романівна

2. Roksolana R. Kosiv

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1202-1488

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна академія мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071027

Місцезнаходження: вул. Кубійовича, 38, Львів, 79011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лукомський Юрій Володимирович

2. Juriy V. Lukomskyu

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2096-3272

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стасюк Олена Степанівна

2. Olena S. Stasyuk

Кваліфікація: к. арх., доц., 18.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-2986-6321**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національний університет "Львівська політехніка"**Код за ЄДРПОУ:** 02071010**Місцезнаходження:** вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бевз Микола Валентинович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бевз Микола Валентинович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Чорний Максим Сергійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна